

νική μετάφρ.) Άφοντις τὰ 1871 ἐτυπώθηκε δὲ πρῶτος τόμος τοῦ Βερνάρδου Schmidt «Ἡ ζωὴ τῶν νεοελλήνων καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα» (Volksleben der Neugriechen und das Hellenische Albertum), ποῦ κατὰ δύστυχία δὲν τὸν ἀκολούθησε δεύτερος, ἔπαψε ἡ συστηματικὴ γενικὴ περιγραφὴ τῆς πλούσιας καὶ διδαχτικῆς ὥλης, ποῦ περιέχει ἡ ζωὴ τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ. Περιγραφὲς τοπικὲς γιὰ δρισμένους τόπους κατέχουμε βέβαια πολλές, π. χ. γιὰ τὴν Ἡπειρὸ τοῦ Πολίτη, γιὰ τὴν Κύπρο τοῦ Σακελλαρίου, γιὰ τὴν Κρήτη τοῦ Γιανναράκη· τοῦ Schmidt κι' ὅλας «Τὸ νησὶ τῆς Ζάκυνθος, πράξεις καὶ μέλετες» (Die Insel Zakynthos, erlebtes und erforschtes) καὶ τοῦ Karl Dieterich οἱ ἔξαρτες ἐργασίες πρέπει νὰ μνημονευτοῦν στὴν πρώτη γραμμή. Ἀλλὰ ἡ σπουδὴ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν ἐπρόσθεψε τόσο στὸν τόπο μας, ὅσο ἐπρεπε, μ. ὅλες τές εὐεργητικὲς ἐργασίες τοῦ Krumbacher, τοῦ Thumb, τοῦ Schmidt, τοῦ Dieterich, τοῦ Kretzschmar, καὶ ἄλλουις. Πάντα δύναται ἡ θέση μας εἶναι καλύτερη παρὰ τῆς Ἀγγλίας καθὼς ἀποδείχνει τὸ συγκινητικὸ παράπονο τοῦ ἔζοχου W. H. D. Rouse, στὴ γενικὴ σύναξη τῆς Ἀγγλικῆς Ἐταιρίας τῆς Λαϊκοφρίας (Folk Lore Society).—Τὸ ποίημα ἐνοῦ νεοελληνικὰ χρησιμέψει γιὰ παράδειγμα, πᾶς ἡ νεοελληνικὴ ποίηση ἀξίζει μεγαλύτερη προσοχή.

Αφτα λέγει ο ξένος κριτικός για τη μελέτη της γλώσσας μας, της ποίησής μας και του λαού μας στη Γερμανία· έμεις δύναστε πρέπει να προσθέσουμε πώς είναι γερεία ν' αντίτεστε οι ίδιοι τὰ μάτια καὶ νὰ σπουδάξετε τὸν ἔχοτό μας· καὶ ν' ἀναδείξετε στὸν ἄλλο κόσμῳ οἱ ίδιοι τι είνε ἀληθινὴ Ρωμηοσύνη, ποιὰ είνε τὰ ποιητικὰ αἰστήματα τοῦ λαοῦ μας, ἡ ὑπεροχὴ του ἀπάνου σ' ὅλους τοὺς ἄλλους τοῦ κόσμου. Τώρα είνε καὶ ρός να πάψετε στὸν τόπο μας ἡ ἀριστοκρατικὴ καταχρέσνια γιὰ δ', τι είνε ἀληθινὰ ἔθνικό, γιὰ τὴ γλώσσα καὶ τὰ συστήματα τοῦ νεοελληνικοῦ κόσμου, πῶς είνε τὸ μόνο χτῆμα μας γιατὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, ἡ δοξασμένη καὶ τρισμακάρια, ἀπέθανε, «ἀπέθανεν ἐφ' ἀπαξ».

"Οσο για τὴ Γερμανικὴ υπετάρφαση τοῦ συνέπου τὴ βρίσκουμε ἀληθινὰ ἀξιόλογη. Οἱ μορφωμένοι Γερμανοί, μεταχειρίζεται μὲ σπάνια δεξιότητα τὸν ἴταλον ἐντεκασύλλαβο, καὶ καταφέρουν νῦ δώσει στὴ μετάρρφαση δλες τέσ λεπτές ἰδέες τοῦ θαμαστοῦ κείμενου χωρὶς ν' ἀλλάξῃ τὴ μορφή. Η Λήθη γερ-

λάγει καὶ τὴν χρᾶσιν μέσα στὸ σπίτι. Ἐκείνη τρι-
κυμίζεται μ' ἔναν ἀπελπισμένο ἀναστενχγμό, στηθο-
δέρνει τὰ μικρά της χέρια μὲς τὸ γλυκοθράξιασμα
ἔκεινο καὶ περνάει, τὸ χατζῆ λι τῆς θύρας της.

Τὰ λωλὰ ὄνειρα τῆς νύότης καὶ τῆς ζωῆς παλέέουν ἀνήμερα στὸ μυαλό της κι ἀρτὴν ρίχνεται στὸ χαγιάτι φενιασμένη.

5'

Οι παραφορτωμένες μητλίες σειοῦνται ἀπὸ τὸν
άέρα καὶ κάθε δεῖλινὸ τὰ γῆλυκόμηλα πτερώνουνται
χλωρούσκηνα στὴ γῆς. Τὰ ἄνυφτα χωριατόπουλα
τρυπώνουν κάπου ἀπὸ τοὺς φράγτες ποὺ εἰναι τρι-
γύρω καὶ σκυμένα γλήγορα γλήγορα ἔρχουνται, τὰ
μαζώνουν καὶ τὰ βάζουν μέσα στους κόρφους· ἡ ζω-
σμένη γαλάζια πουκκώσια τῶν φουσκώνει ὅλογυρα
κι ἀφτά μὲ γελούμενα πρέσσωπα παίρνουν τὸ βαθὺ^{το}
χαντάκι καὶ κρέβουνται στὴ μεγάλη καλαμική γιά-
ναν τὰ οὖν.

Τοῦ κάκου ἡ γειὰ Μάρμηνα βάζει τὴν Ρουμπίνα
νὰν τὰ φυλάγει· ἀρτὴ δὲ λέει τίποτα καὶ τὰ πο-
νηρὰ παιδιά τὴν ἐσυνήθισαν τώρα καὶ δὲ φοβοῦνται.

Κάποτες ἡ γριὰ μοναχὴ της, σὰ δὲ κοιμᾶται τὸ γιόμα ποὺ τὸ ηλιόκαμψ βράζει, παίρνει καὶ

μανικὰ μένει σονέτο. Καὶ ὅγι μόνο τὴν μοφὴν ἀλλάξαι τὸ ρυθμὸν καταρένει, τονίζοντας τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ α', σ', θ' καὶ τα' στίχου - πρᾶξα ἀκανθίστο γιὰ τὴν γερμανικὴ ποίηση - φρυνερὴ ὄμως ἐπιτήδες καμωμένο.

‘Ο ἀναγνωστης εὔκολα τοῦ συγχωρεῖ μία μικρὴν ἔγωμαλία στὴν ρίμνα, ὅτι δηλαδὴ στὰ τετράστιχα δὲν ἀκολουθεῖ τὸ νόμο τοῦ Ἰταλικοῦ σονέτου καὶ ἀκόμα εὔκολωτερα, ὅτι μεταφράζοντας ἀλλάζει τὸν πληθυντικὸ σ'ένικό : «Καλότυχος» λέει «ὁ νεκρός..»

Ἐμεῖς ὡς τόσο πρέπει νὰ χρωστοῦμε χάρη τοῦ καλοῦ Γερμανοῦ ποῦ ἐκόπιαστε γιὰ νὰ γνωρίσει τοῦ τόπου του ἔνα ἀπὸ τὰ τελειότερα δημιουργήματα τῆς φιλολογίας μας, καὶ νὰ εὐκηθοῦμε πῶς δὲ θά σταματήσει τὴν εὐγενική του ἐργασία, ἀλλὰ ξακολουθῶντας την, θὰ φανερώσει στὸν τόπο του κι' ἕλλα μαργαριτάρια τῆς ποίησίς μας π. χ. τὰ ἐπίλοιπα συνέτα τοῦ κ. Μ., ή τὰ ὠραιότατα ποιήματα τοῦ Γρυπάρη ποῦ εἶναι ἀπὸ τὰ καλλίτερα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. "Ἄλλοι κι' ὅλας ἀληθινὰ φιλέλληνες ἀρτὸν μιμηθοῦν.

Ἐπει τὸ πόσος μας ποῦ τὸν κακοσυστάνει τόσο
ἡ φυλάξια πολιτική, καὶ ἡ ἐλεινὴ κατάσταση, τῆς
ἐσωτερικῆς διοίκησης, θέγγει νῦν ἐπιδείχνει τουλάχι-
στο κάτι στὸν πολιτισμένο κόσμο καὶ τὸ κάτι ἀφτέ-
εινε ἔργο τῶν περιφρανημένων, τῶν βούτημένων, τῶν
μαλλιαρῶν, δημοτικιστάδων.

ΤΟ ΝΗΣΑΚΙ

Λές καὶ οὐκέτι πάσσα κοιμᾶται
Μέσον δὲ τῆς γῆς τὴν ἀγκαλιάν
Σολωμός.

Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς θάλασσας κοιμᾶται ἐνα νησάκι,
Είναι κατάφυτο ἀπὸ ίτιές, ίτιές ποῦ πάντα κλαῖνε.
Στὰ γαλανὰ τὰ κύματα γλυστροῦν μικρὰς βαρκούλες
Μὲ τὰ λευκά τους τὰ παννιά σὰν ἄσπρες πεταλούδες.
Μέσα, στὴ μέση τοῦ νησιοῦ, είναι ἐνα μαύρο μνῆμα
Ποῦ τὸ σκεπάζουν οἱ Ιτιές μὲ τὰ χρυσά μαλλιά τους.
Πουλιά ποτὲ δὲ κελαΐδοῦν, πουλιά φωλιές δὲν κάνουν,
Μονάχα οἱ γλάροι στὴ νοτιά περνοῦν μοιρολογῶντας

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

πλέχει σὲ καμικά ἀγκωνή στάπποσκια τοῦ περιβολεῖον της. Τὰ καταλαβαίνει ἀπὸ μακριά υὐ μαθόζουν πίσω ἀπ' τὰ παλιούρια τοῦ φράχτη καὶ κουνάει τὸ τσουλουφιασμένο κεφάλι της, ἐνῶ μὲ τὸ χέρι ς ἀδράχνει μιὰ μαγγούρα ποὺ τὴν ἔχει παρέμερη.

Ἐκεῖνα γροθιάζουν τὰ χέρια, τὰ χτυπᾶντα τὸ
ἔνα πάνου στὸ ἄλλο καὶ τὴ σκανιάζουν· ὅταν ἡ
βάθω τὰ κυνηγάει, βγάζουν τις γλώσσες των ὄζων
καὶ λένε ἀπὸ τὸν ἀντίπερα ὥχτο·

«Ἡ Ρουμπίνα τι κάνει, γριά Μάμηνα;» —
«Δέν αδειάζει πλένει πιάτα», απολογιέται η γριά
φαρούτω με θυμό κι αχρήζει νά φτύνει στόν αέρα.

«Ἐχω καθρέφτη», λέει ἔνας· «πάζμε στὶς στεγνωμένες μπάρες γιατί νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὶς τρύπες οὐχιές των καμιά πλιαγκούρα;» — «Οχι! φωνάζουν άλλοι. «Πάζμε στὴν παλιὰ κουφάλα κοντά στὰ βατόμουρα καὶ νὰ περαμονέψουμε τὸ σκαντσόγιορο καὶ τὸ πιάσουμε· θὰ τὸν χορέψουμε στὸ ταψί!».

Καὶ χάνουνται πέρα τρεχάτα.
Ἡ Ρουμπίνα σκαρφαλωμένη πάνου στὴ μάζη
σκαρνιά, τὰ γλέπει ὅλα καὶ ζεκαρδίζεται σὲ ἔγγρια
καὶ παράξενα γέλια. Ἀρχιγάστης πάλε νῦν καταγού-
λιάζει τὰ μοῦρα καὶ βάφει τάκροδαχτύλια καὶ τα-
χεῖλια της μὲ τὸ μάζερ ζουμέ των. Ὅστερχ σφίγγε
τὴν κοιλιά της δυνατὰ μὲ τὰ χέρια ποὺ, κάτου ἀπ-

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΔΕ ΣΑΝΚΤΙΣ

Ο ΟΥΓΟΛΙΝΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

(*H ἀρχὴ τοῦ στό 152 φύλλο*)

Τὰ παιδία εἶναι ἀνήλικα, ξένη όποια πολιτικούς
ἀγῶνες καὶ πάθη, ἀμφίκτια στὰ περιστατικά τῆς ζωῆς,
ποῦ βούτηκανται ἐκεῖ μέσα καὶ τὸ γυρτί δὲν τὸ ξέ-
ρουν. Τὸ ιδεῶδες κύτης τῆς νέας ἡλικίας εἶναι ή
γχλήνη τῆς ζωῆς. Στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ εἶναι
πάντα κάτι ποῦ γελάει, μία ἑστωτερικὴ γχρυσόνη
ποῦ φρανερώνεται στὴν ακθυράκη καὶ γλυκό του πιθέ-
ματος. Η πχρουσία του γχληνεύει τὴν ἀνθρώπινη
τραχιγφία, καὶ ὄμοιλαίνει τὰ ξερώματα τοῦ προσώ-
που τοῦ Goetz ¹, δικαίων γυρίζοντας χπό τές μάχες
παιδιαρίζει μὲ τὸ παιδί του, καὶ κάνει τὴν Ἀνδρο-
μάχην νὰ γελάσῃ μέσα στὰ δάκρυα, γελοκλαιούτας,
δακρυόνεν γελάσασι, ακθύω; λάγει ὁ "Οὐηρός. δικαίων
βλέπει τὸ βρέφος της νὰ τὸ χορεύῃ ὁ πατέρας. Τέ-
τοιο εἶναι τὸ ἀδολοὶ ιδεῶδες τοῦ παιδιοῦ, τὸ γχληνό
ιδεῶδες τοῦ Οὐηροῦ. Τὸ παιδί εἶναι δίχως συνεί-
δηση, δίχως ἐκεῖνο τὸ φύερὸ τὸ αὔριο, ποῦ ακτα-
τρώγει ἐμάχες καὶ μὲ τές τρικυμίες τῆς ζωῆς μάς
ἀρέσει κάποτε νὰ προσηλώνουμε τὸ βλέμμα τ' αὐ-
τὴν τὴν εἰρήνην. "Αν δημώς ή τρικυμία φύερίζει καὶ
νὰ ακταπιῇ τὴν ακήμένη κλίτη κεφαλὴ τὴν ἀθώα;
Τότε δὲν εἶναι τίποτε τόσο παθητικό δύο η θλι-
βερὴ τούτη θέση. "Οσο λιγώτερη ἔχει τὸ παιδί συ-
νείδηση τοῦ αιωδύνου, τόσο εἶναι ὁ σπιχρογυμής με-
γχλήτερος. Βάνουμ' ἔμεις τὸν ἔχυτο μής στὴ θέση
του, γινόμαστ' ἔμεις η συνείδησή του, καὶ συλλογι-
ζόμαστε τρέμοντα; τὰ κακά ποῦ τὸ φύερίζουν. Η
ἀθωάστη του εἶναι θραρεῖς πρὸς αὐτὰ μία ἀσυνκί-
σθητη εἰρωνεία. Είδε ἐγὼ ἐνα παιδί νὰ παγυνδίζῃ
μὲ τὸ ρούχο τοῦ νεκροκρέβοντου, διποὺ ματερά
ἔνα λεπτὸν ἐπρεπε νὰ ξεπλώσουν τὸν πατέρα του,
κι ἔναν ἀνθρώπο τοῦ λαοῦ νὰ σφρογγίζῃ τὰ μάτια
του καὶ νὰ λέγῃ ακήμένο παιδάκι! Καὶ δικαίων
τὸς ἔνας ἀδιάφορος θεκτής· καὶ δικαίων
πατέρας, ὁ πατέρας ποῦ ἔρει πᾶς ἔχει νὰ πειθάνη
αὐτὸς καὶ τὰ παιδιά του, κι αὐτὸς δὲν τὸ ξέρουν;
Είναι τούτη η θέση τοῦ Οὐγούλινου. Προβέλλει μία
διαφορά, ἔνας συνεργισμός αλίτσων καὶ αιτηματών,
ἐκεῖνος ὁ δυστυχός θεων ἀναβρύζει τι δράμα. Καὶ τὸν
βλέπετε δύνατα σκαλιτσμένον μὲ ζπειρό σπλάχνος

**)Δρῦμα τοῦ Goethe*

εὐθὺς μόλις πρωτεύει τὴ σκηνή. 'Ο Οὐγολίνος ἀκούοντας νὰ καρφώνουν τὴ θύρα τοῦ πύργου, κοιτάζει στὸ πρόσωπο τὰ παιδιά του. 'Ηθελε νὰ πῇ : εδυστυχισμένα παιδιά μου !' Καὶ δὲν τὸ λέει τὸ λέει τὸ κοίταξα του. 'Ο σπαραγμὸς εἶναι τέτοιος ποῦ του παίρνει τὸ μίλημα καὶ τὸ δάκρυ. "Όλη ἡ ζωὴ του εἶναι συμμαχώμενη σ' ἐκεῖνο τὸ κοίταξα.

· · · · · "Ερριξε τὰ μάτια στὴ θωριά τῶν παιδιῶν, δίχως μιλία νὰ βγάλω. Δὲν ἔχει γά τέλος, τόσα μέσα εἰλα πετρώσει.

Τὰ παιδιά ὅμως κλαῖνε. "Οχι πώς ἐννοοῦν, ἀλλὰ γιατὶ βλέπουν τὸν πατέρα τους νὰ κοιτάζῃ ἔτσι.

"Εκλαγαν" μόνο ἐκεῖνα, κι ὁ μικρὸς μου 'Ανσέλμος εἶπε 'Κοιτᾶς ἔτσι, πιτέρα μου' τί ἔχεις ;

Κοιτᾶς ἔτσι. 'Ο μικρὸς 'Ανσέλμος δὲν ἡζέρει νὰ προσδιορίσῃ, οὔτε νὰ ἔσηγήσῃ ἐκεῖνο τὸ κοίταξα· ἐκεῖνο τὸ ἔτοι δηλοὶ σὲ τρόπο τύπο ἀφύσικο καὶ ἀσυνήθιστο. Τί ἔχεις ; ρωτᾷ τὸ παιδί. 'Ο σπαραγμὸς εἶναι ὅλος στὴ συνείδηση τῆς ἀμίλητης ἐκείνης ματιῶν καὶ στὴν ἀθωτήτηα ἐκείνου τοῦ τί ἔχεις ; ποῦ συντροφεύεται ἀπὸ δάκρυα. Η ἀντίθετη ἔρχεται τόσο φυσικὴ καὶ στὴ βαθύτητα της εἶναι τόσο ξάστερη. ποῦ σὲ βάνει δίχως ἄλλο μὲν τὴν καρδία ἐκείνης τῆς θέσης. Καὶ ἂν ἐνας ζωγράφος ἔπειτε νὰ διαλέξῃ μία στάση συνθετικὴ νὰ σοῦ παρουσιάζῃ τὰ οὐσιαστικὰ χαραχτηριστικὰ τούτης τῆς παιδιστικῆς στιγμῆς τοῦ διηγήματος, κ' ἔχεις ἀπὸ τώρα στὴ στάση τοῦ πατέρα καὶ τῶν παιδιῶν ὅλα τὰ κίνητρα τοῦ ὑψηλότερου πάθους.

'Ο πρώτος στοχασμὸς τοῦ πατέρα εἶναι τὰ παιδιά. Καὶ δὲ πρώτος στοχασμὸς τῶν παιδιῶν εἶναι τὸ «πατέρα τί ἔχεις»; "Αν δὲ πατέρας πρῶτος δὲν ἔδακρυσε καὶ δὲν ἔβγαλε λέξη, γιατὶ ἔμεινε πετρωμένος, τώρα δὲ μιλεῖ καὶ δὲ δακρύζει· γιὰ νὰ μὴ πικράνῃ περισσότερο τὰ παιδιά του. Η ἀγάπη δὲν τὸν ἀφήνει νὰ βγάλῃ ἔξω τὸν πόνο του. Τὸ πάθος ἔχει χρεία νὰ ζεθμάνῃ, καὶ δὲ δὲ μπορούσαμε ν' ἀπομείνουμε τὸν πόνο, ἐν τὸν εὐεργέτερα φύση δὲ μὲς ἐσπρωχνε νὰ οὐρλιάξουμε, ν' ἀναθεματίσουμε, νὰ κλάψουμε, ν' ἀνασπάσουμε τὰ μαλλιά μας, νὰ δηγκάσουμε τὰ χέρια μας· αὐτὸς δὲ πατέρας ὅμως εἶναι ἀναγκασμένος νὰ καταπιῇ σιωπηλά τὸν πόνο του, νὰ πλακώσῃ τὴ φύση, νὰ βιάσῃ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ κινήματα, νὰ εἴναι ἀγαλμα καὶ δηγιθρώπος, τὸ δγαλμα τῆς ἀπελπισίας.

Δὲν ἔδακρυσα ἔγω γι' αὐτό, δὲν ἀποκρίθην δὴν αὐτή τὴν ἡμέρα, οὐδὲ τὴν ἄλλη νύχτα.

Τὸ πλάκωμα εἶναι τόσο βιαστέρο, ὅσο μεγαλήτερη εἶναι ἡ τρυφεράδα ἐκείνου τοῦ τί ἔχεις ; καὶ δέσσο εἶναι συγκινητικώτερο ἐκεῖνο τὸ μικρός μου 'Ανσέλμος (Anselmuccio mio), ποῦ θυμίζει τόσες ἀκριβεῖς οἰκογενειακὲς χαρὲς σὲ τόσο ἀλλαγμένη θέση. 'Αλλὰ ἔνα τόσο μακρυνό πλάκωμα τῆς φύσης, ποῦ θέλει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ζεθυμάνῃ γιὰ μίαν ἡμέρα διλόχητη καὶ μιὰ νύχτα, τούτη ἡ ὅλη καὶ μόνο ἐστωτικὴ τραγῳδία, στερημένη ἀπὸ τὴν ἔκφραση, εἶναι δέρηση· καὶ θέτει ποίησης, φερμένη παρέξω ἀπὸ τὴ μορφὴ καὶ γι' αὐτὸς ἀπὸ τὴ ζωὴ της. Αἰσθητικῶς δὲ ζῆται ἐκεῖνο ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ παραστηθῇ. Καθὼς ἡ παγωμένη φυχὴ τοῦ προδότη εἶναι τὸ τέλος τῆς κολασμένης ζωῆς, ἔτσι ἡ ἀκινησία τοῦ Οὐγολίνου εἶναι· δὲ θάνατος τοῦ αἰσθήματος, ποῦ ἔμεινε δίχως δακρυ, δίχως μιλία, δίχως κίνημα, δίχως ἔκφραση. Αὐτὸς τὸ βουβός κλείσιμο τῆς φυχῆς μέσα στὴν ἀπελπισία της μπορεῖ νὰ εἶναι σὲ κάποιες στιγμὲς ὑψηλό, ἀλλὰ μὲ τὸν δρό μνηχη κι αὐτὸς τὴν ἔκφρασή του καθὼς ἔκαμψε ἐκεῖνος δι τεχνίτης, ποῦ γιὰ νὰ ἔκφρασῃ τὸν ἀνέκφραστο πόνο τοῦ πατέρα μπροστὰ στὴ θυσία τῆς Ιηρανέιας, τοῦ σκέπασε τὸ πρόσωπο μ' ἔνα μαγναδό. 'Αλλὰ καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίσταση τὸ πρόγραμμα πρέπει πάραυτα νὰ τελειώσῃ, πρέπει νέφρη ἀμέσως δὲ θάνατος νὰ κλείσῃ μία θίση, ποῦ παραμακραίνοντας θά κατανητανε τοῦ πεζή τὴ γελοία. 'Ωραῖος εἶναι δὲ ο Καίσαρας ποῦ τυλίγεται μέσα στὴν τόγα του, ἐν διως πεθάνη ἀμέσως κατόπι. 'Αλλὰ δὲ Δαντης ἔκαμψε κάτι καλύτερο· ἐμετεμόρφωσε τὸ δγαλμα καὶ τοκαιμεν ἀνθρωπο. Γιατί, ἐν δέλεις νὰ πάρω μὲ τὴν φυχήν μου μέρος γιὰ τὰ πρόσωπά σου, δέσσο κι ἐν εἶναι ζεχωριστὲς σὲ θέσες ὅπου τοὺς στένεις, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ εἶναι συμμένος σ' αὐτὰ τὸ ιομο sum, ἡ δψη τοῦ ἀνθρώπου, μαλιστα δὲνθρωπος πρέπει νὰ παρουσιάζεται γιὰ νὰ βλέπω καλύτερα τὴν ἀντίθετη καὶ γιὰ νὰ αἰσθάνωμαι τὸ ἀπειρο τῆς βουβῆς ἐκείνης ἀπελπισίας. Σ' αὐτὴ τὴ νύχτα τῆς σιωπῆς ἡ πεῖνα εἶγε δουλέψει καὶ εἰχε παραμορφώσει τὸ πρόσωπο τοῦ πατέρα καὶ τῶν παιδιῶν, καὶ ὅταν, μόλις ἔγινε λίγο φῶς, αὐτὴ ἡ δψη τὸν βίσκει ἀνέτοιμο, σὲ μία στιγμὴ φυσικὴ λησμονίας δὲ θνητωπος φανερώνεται καὶ ζεσπεῖ σ' ἐνα κίνημα λύσσας τόσο πιὸ ἄγριο καὶ ἀνήμερο, δέσσο βιαστέρο ἐσταθη τὸ πλάκωμα, καὶ δέσσο πιὸ ἀναπάντεχη καὶ ζωντανὴ εἶναι ἡ ἀντίθετη ποῦ λαβαίνεις ἀπὸ κείνη τὴν δψη.

Μόλις ἀγτίνα λίγη ἐμπήκε στὴ θλιψμένη φυλακή, καὶ σὲ τέσσερες δψες ἐμπρός μου

εἶται ἔγω τὴ δική μου τὴ θωριὰ τὴν θια καὶ τὰ δέσσο μου χέρια ἐδάγκειτο ἀπὸ πόσο.

Αὐτὸς δὲ θνητωπος, ποῦ σὲ μιὰ στιγμὴ μανικῆς δρμῆς δαγκώνει τὰ χέρια του, εἶναι ἀπὸ τώρα ἐκείνος ποῦ δργάστερα μέσα στὴν Κόλαση στερεώνεται καὶ αἰωνίζεται· μὲ τὰ δόντια στὸ καύκαλο τοῦ ἔχθρου του σὰ σκυλιοῦ δυνατά. 'Αλλὰ πόσος πόνος ἐγένηται τόση μανία! Σὲ τέσσερες δψες! Βρέσκεις χυμένο μαζί! δὲ, τι ὑπαρχει τρυφερώτερο καὶ δὲ, τι ἀγριώτερο, χυμένο σ' ἐναντίον τρόπο, ποῦ, ἀν γι' ἀνάγκη, τοῦ λόγου ἐνα εἶναι πρῶτα καὶ οὔτερα τ' ἄλλο, μπροστὰ στὴ φαντασία εἶναι· ἐν μόνο κίνημα, ἐν μόνο συμπλεγμένο καὶ δίχως θνητο, καὶ δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῇς αὐτὸν τὸν πατέρα νὰ δαγκώνῃ τὰ χέρια του χωρίς νὰ τὸν βλέπῃς μαζί· νὰ κοιτάζῃ ἐκεῖνα τὰ τέσσερα πρόσωπα.

'Η ἐντύπωση ποῦ ἀφήνεις αὐτὸς τὸ κίνημα στὰ παιδιά δυνατώνει τὴν ἐνέργεια τῆς εἰκόνας, τόσο ποῦ δὲ, τι μέσα στὰ φυλλοκάρδια μαζί ἔχει· ζωὴ συνεπάρνεται ἀπὸ συγκίνηση ἀκαταχυγμητο. Δὲν ἐννόησαν ποὺ ἐκεῖνο τὸ πρώτο κοίταμα τοῦ πατέρα τους τὸ προσηλωμένο καὶ ἄγριο σὰν ἀκουστεῖς τὴ θύρα. Καιτῆς ἔισι, πατέρων μου· τί ἔχεις; καὶ τώρα δημόνος δὲν ἐννοοῦν, ἀλλὰ καὶ παρενοιούν αὐτὸς τὸ δαγκώμα τῶν χεριών του.

.....λογιάζοντας πῶς έκανε ἔγω τοῦτο ἀπὸ τεῖνα.

'Αγήσερα ἀπὸ τὰ πάθη μαζί, ἐξηγοῦν ἐκεῖνο τὸ κίνημα μὲ τὸν ἀμεσώτερο τρόπο καὶ κατὰ γράμμα. Πεινοῦν καὶ κρίνουν ἀπὸ τὸν ἔχυτο τους· δαγκώνω δηλοὶ τρώγω γι' αὐτά. 'Ο πατέρας ποῦ ἀπὸ πεῖνα τρώγει τὰ χέρια του εἶναι κίνημα τέτοιος, καὶ εἶναι τέτοιος δι τρόπος ποῦ τὰ κρούει, ὥστε ἐνας νοητικὸς ηθοποιὸς θὰ καταλάβαινεν ὅτια δεσμούνται σ' αὐτὴ τὴ κραυγὴ τους. Παιέρα! ποῦ ζεφωνίζοντας σηκώνονται' εύθις καὶ τὰ τέσσερα δλόριθ, ἐνῷ ἐστεκαν χάρμου ἀποσωμένα τῆς πείνας. Αὐτὴ ἡ κραυγὴ, αὐτὸς τὸ σκέπαμά τους τ' ὀλόριθ μέχει τὴ δύναμη νὰ σταματήσῃ τὸν πατέρα, νὰ τοῦ ζαναδώσῃ τὸ κράτος τοῦ ἔχυτο του, ποῦ τὸν συνεπήρε μὲ βία μία στιγμὴ λησμονίας, νὰ τοῦ θυμίση πῶς εἶναι πατέρας καὶ δὲν τοῦ εἶναι συχωρεμένο νὰ εἶναι· ζηνθρωπος.

Αὐτὸς τὸ νὰ προσφέρουν τὸν ἔχυτο τους θροφή στὸν πατέρα, δὲν εἶναι βένατα μία ύψηλή θυσία τῆς θειᾶς ἀγαπης, αἰσθημα παρα πολὺ ἀνδρικὸ στὰ τρυφερά τους στήθη, εἶναι μία προσφορὰ μεταμορφωμένη ἀμέσως σὲ παρακλημα, σὰν ἔνα τὸ ποῦ λαβαίνεις ἀπὸ κείνη τὴν δψη.

γάλα βράχια, κι ἀρτὴ πατεῖς ἀλόγιαστη, τὶς σάπιες σανίδες τοῦ γιοφυροῦ του.

Στὰ βρύτια τοῦ σκοτεινοῦ καὶ θολωμένου νεροῦ γυρίζουν μέρια ἀστέρια σπαρμένα σὲ χρυσαφί λησμονιρμένο ἐκεῖ καὶ στὸν παραστρατισμένο νοῦ τῆς Ρουμπίνας ἀνατέλει μιὰ φριχτὴ παλιὰ ίστορία ποὺ τὴν καίνει νὰ ζεχίνει τὸ ἄγνοιαστο γέλιο μὲς στὸν ἀέρα: — 'Ενας φτωχὸς καὶ δύστυχος μὲνούς ζεσπεῖται τὸ πλάκωμα τοῦ πατέρα, καὶ δέσσο πιὸ ἀναπάντεχη καὶ ζωντανὴ εἶναι ἡ ἀντίθετη ποῦ λαβαίνεις δὲ τὸ σακκοῦλη του, μὰ κανας δὲν τοῦπαθεῖ, δὲν τὰκουσε ἀν πλούτης δι βουτηγχτής μὲ τὸ σακκοῦλη του.

'Ο γκιώνης που εἶναι· φημὶς σ' ἐνα δέντρο στὴν ζκρια τοῦ γιοφυροῦ κάθεται τὸ κλαμά του καὶ φουρτουφάσει σκιασμούνος ἀλλάργα· ἐρχεται τὸ Ρουμπίνα στὴ ρίζα καὶ τὰ στήθη της καίνε αὐτὸς τὴ θερμαστική· ζεκουμπώνει καθοίμενη στὰ σκουτιά της καὶ ἀνοίγει δλόγυρα τὰ μαρμάρια μαζίλια, ζέπλεγα καθὼς εἶναι καὶ ζελυμένα. Σκυμένη μὲ τὸ κεφαλί εἶται καὶ πειριγγυρισμένη μὲ τὴ κόμη της χανεταις σ' ὄνειροφαντασίες καὶ ἀρχίζει νὰ σκούζει θιλερά καὶ κομένα.

'Ενας περάτης κεντάει τὴ γκαστρωμένη μοῦλα του καὶ σ' ἀπόλιγο τὸ Ρουμπίνα ἀφογκραζεται νὰ χτυποῦνται τὰ πέταλά της στὸ ξύλινο γιοφυρο. Στὸ ἀντίπερα δχτομα τὸ τραγοῦδι του ζωερὸ καὶ παρα-

τοὺς γκρεμίσει στάντιληγα κατώγια τῆς γῆς κ' ἐμεῖς θὰ γίνουμε ἀρχάντοι μεγχλο... 'Εγώ θὰ ράψω σοῦχα ἀπὸ πασκαλιές καὶ δὲ καλός μου θὰ μὲ παιζει στὴν ἀγκαλία του καὶ θὰ μὲ σθίνει μὲ τὰ ὠραῖα του μάτια... Δὲ τὸ πεθάνουμε καὶ πάντα θὰ ζούμε, γιατὶ θὰ μὲς μαγέβουν σὲ σκλάβες οἱ Μάντσες καὶ θὰ πίνουμε τὰθανατ

λαχταροῦν καὶ τὸ ζητοῦν γιὰ χάρη. Συότωσέ μας! κόψε τὴν ἀγωνία μας!

..... Σὺ μᾶς φοροῦσες;
τὰς ἄθλες τούτες σάρκες. σὺ ξεπάρκωσέ μας.

"Ἄθλες σάρκες! Αἰσθάνουνται ποῦ σωριάζουνται καὶ τοὺς λείπει ἡ ζωή. "Ἄθλες ἐδῶ δηλοὶ ἀποσωμένες, ποῦ πλιὰ τές ἐπέρχεται κ' εἶναι μέσα ὁ θάνατος. "Οσοι ἔηγοῦν αὐτὴν τὴν λέξην δίνοντάς της πνευματική σημασία καὶ τοῦ ψαρέουν ἐδῶ ἔνα νόημα θεολογικό, θὰ ἥταν ἄξιο: νὰ πάνε πλάγια πλάγια πιασμένοι μὲ τὸν ιερέα Τσέλαρη (8), ποῦ σὲ τόσες του ὅμορφάδες ποῦ ηὔρε στὸ Δάντη βρίσκεται ἐδῶ μίαν ἀσχημάδα, ἔνα κάρμα ποῦ παραχθαίνει ἀπὸ τὴν φυσικότητα καὶ ἀπὸ τὴν ἀληθεία, καθαυτὸ ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ χορὸ τῶν τεσσάρων ἀθανάτων παιδιῶν, ποῦ ἰστάθη ὁ θαυμασμὸς τῶν αἰώνων.

Ο Οὐγολίνος ξαναγίνεται πατέρας καὶ ξαναγίνεται ἄγαλμα.

"Ἐπαφα τότε, γιὰ νὰ μὴ τ' ἀποπικράνω
τὴ μέρ' αὐτῇ, τὴν ἄλλη ἀφωνοὶ ἐμείναμ' ὅλοι.

Στὸν πατέρα μία σιωπὴ ἀπὸ πλάκωμα, στὰ παιδιὰ μία σιωπὴ ἀγωνίας, δὲν εἶναι δύμας ἐκεῖνα τὰ πεζὸ δὲν ἀπομοίθηκα καὶ δὲν ἐδάκρυσα, εἶναι μία σιωπὴ ποῦ διαρωτιζεται καὶ γίνεται εὐγλωττη ἀπὸ μία κραυγὴ ποῦ προμηνάει σιμοτιὴν τὴν καταστροφή. Τώρα, δὲν εἶναι μόνο τὸ κορμὸ καταπεσμένο ἀπὸ τὴν πεῖνα, εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ πιασμένη καὶ πλιὰ δὲ βαστᾷ. Ο Οὐγολίνος κράζει βούθειά του τὴ γῆν ἀνοιξῆ καὶ νὰ τὸν καταπιῇ καὶ τὴν ἀναθεματίζει καὶ τὴν ὄνομαζει σκληρή.

"Ἄγι! γιατὶ, σκληρή γῆ, δὲν ἀνοιξεῖς ἐμπρός μου;

Εἶναι ἡ ἀνυπομονησία τοῦ τέλους· ἡ δύναμη τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἔλειψε, ἀποσωμένη ἀπὸ τὸ μακρύνο ἐκεῖνο πλάκωμα, ἀπὸ τὸ μακρύνον ἔκεινον ἀφύσικον ἄγωνα. "Άλλ' δύμας ὁ ἀνήμερος ποιητὴς δὲν τὸν ἀφήνει πρὶν τοῦ καρφώσῃ μάς στὴν καρδιὰ μίαν ὑστερη μαχαιριὰ μὲ τὸ χέρι τῶν τρομερῶν ἔκεινων παιδιῶν, ποῦ δὲν ἀνανοῦνται τ' ἀθῷ πόσο σκληρὰ τὸν πληγῶνουν.

Μοῦπεος ἐμπρός ὁ Γάδδος ξαπλωτὸς στὰ πόδια, λέγοντάς μου· πατέρα, τί δὲ μὲ συντρέχει;

(8) Ἀντώνιος Τσέλαρης, ἀπὸ τὴ Βερώνα (1760-1828). ὄνομαστὸς πεζεγράφος καὶ ρήτορας ἐκκλησιαστικός. Πολλοὶ τὸν θαυμάζουν γιὰ τὴ γλώσσα, γιὰ τὸ ὕφος καὶ γιὰ τὴν εὐγλωττία του, τὸν κατακρίνουν δύμας καὶ πολλοὶ γιὰ τὴ σχολεστικότητα. "Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα καὶ λόγους, καὶ ἔνα βιβλίο τὸ Οραίστητες τοῦ Δάντη.

Ἔνο διώγνει τὴ νυχτοτιγαλία καὶ τὰ δέντρα ἀντιλαλοῦνται μακριάθε.

"Κόρη μου, σὰν ἐδιάβηκες γιοφύρι στοιχειωμένο, παράτα τὴ ζωούλα σου καὶ πέσε νὰ πεθάνεις.

Τὴ νέα γυναικά λαχταράι καὶ χουφτιάζει τὰ κρεμασμένα βυζαὶ της· γαμηλῶνει πιὸ πολὺ τὴν κεφαλή της τώρα καὶ ἡ ὄρθρονική ματιά της λοξέει πέρα σ' ἔνα βασιμένο ἀκροράχι ποῦ τὸ φεγγάρι ματωμένο εἶναι στὸ δέσμα του. Οἱ φουντωτές φυλλωσίες τῶν δέντρων ἀνκατάνουνται καὶ θρούγει στὸν ἄνεμο καὶ τὸ φεγγαρόφωτο χύνεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πάνου των σὰν ἀστῆμι λυωμένο.

Ἐάφνου ὄρθιστέκεται τὸ Ρουμπίνα καὶ σφρογγάει τὰ δάκρυα, μαὶ τὰ φρύδια της μένουν σμιγμένα ἀκόμα καὶ τὸ γλέφαρό της σουφρώνεται ὀλάχατρο. Χυμάζει κατὰ τὸ ποτάμι πίσω πάλε καὶ περνάει τώρα τὸν πόρο του μὲ τὰ ρυχά νερά· τὰ καλέμια της βρέχουνται ἵσα μὲ τὸ γόνχ, τὰ ρούχα της μουσκένουνται καὶ αὐτὴ δὲ νοιαζεται καθόλου.

Ἄναμεσα στὶς μυρωμένες μοσκοϊτίες παραχμερίζει ἐδῶ κ' ἔκει, καθὼς διαβαίνει, τὰ πυκνωμένα κλαριά καὶ φτάνει λαχανιασμένη, σὰ νὰ τὴν κυνηγάει ὁ Χάρος μὲ τὸ ἄτι του ἀπὸ πίσω, στὴ βαθιά καὶ ἀπόκρυφη σπηλιά ποὺ εἶναι σκαμένη μὲς τὴν πέτρα τοῦ βουνοῦ.

σὰ νὰ μποροῦσε ὁ πατέρας καὶ νὰ μὴν ἔθελε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

"Ἐρχεται δὲ καταστροφή. Καὶ ὁ πατέρας τὰ βλέπει νὰ πεθαίνουν, τόσο ἀληθινά, δος εἶναι ἀληθινό ποὺ δὲν Δάγτης βλέπει αὐτὸν, νὰ πεθαίνουν ἔνα, καὶ ὁ σπαραγμός ἔβασταξε τρεῖς ἡμέρες.

"Ἐμεινε αὐτοῦ νεκρός· κι δηως ἴμε σὺ βλέπεις,
εἴδα κ' ἔγω τοὺς τρεῖς νὰ πέφτουν ἔνας ἔνας
στὴν πέμπτη μέρα καὶ στὴν ἔκτη.....

Δὲν εἰγένεται ἐδῶ καρυμία χθεισανὴ λεπτομέρεια. Αὐτὸ τὸ θέαμα τοῦ θανάτου ξαναφαίνεται τέσσερες φορές, καὶ σὲ μακρινὰ διαστήματα, σὲ τρεῖς ἡμέρες κ' ἐδυνήθηκε ἔνας πατέρας νὰ τὸ ίδῃ καὶ νὰ μείνῃ ἡσυχος, νὰ κρατήσῃ κλεισμένο μέσα του τὸ μαρτύριο, νὰ γίνη ἀφύσικος, νὰ μὴν εἶναι ὅπερας.

"Αλλὰ τέλος τὸ μαρτύριο ξεσπᾷ. "Η ψυχὴ πολὺν καιρὸ πλακωμένη ξεχειλίζεται. Καὶ δὲν εἶναι ἔνα ξεθύμασμα εὐγλωττοῦ ενὸς αἰσθήματος ἀνθρώπινου ποῦ γνωρίζει τὸν έαυτό του, ἐνεργητικοῦ, νοητοῦ στὸν έαυτό του καὶ στοὺς ἄλλους. Εἶναι ξεθύμασμα ψυχῆς συντριψμένης, ποῦ μοιάζει περισσότερο μὲ σπασμούς, μὲ παραλαΐματα, παρὰ μ' δμιλίες. Δὲν εἶναι στοχασμοὶ καὶ σχεδὸν οὕτε λόγια· εἶναι κραυγὲς καὶ ξεφωνητά. Εἶναι ἡ λαλιά στὴ ζωὴ της μορφῆ. Εἶναι ἡ ἀγάπη στὴ ζωὴ μορφὴ τοῦ ἐνστίχου. Ζῶντας τὰ παιδιά, δὲν ἐδυνήθηκε νὰ τὰ κράξῃ μὲ τὸ δυναμικό, δὲν ἐδυνήθηκε νὰ φανερώσῃ τὴν πατρική του ἀγάπη, τὸν πόνο του νάτος τώρα ἔκει, νὰ φάγη ἀπὸ τὸν πατέρα τὸν καθένα καὶ νὰ τὰ κράζῃ, νὰ τὰ κράζῃ τρεῖς μέρες.

Καὶ τρεῖς τάχραξα ἡμέρες πεθαμένα.....

Πρὶν πεθάνῃ, τὸ σῶμα, ἡταν πεθαμένος ὁ ἀνθρώπος· ἔζησε μόνο ἀκόμη τὸ θηρίο, παραδομένο μὲ σὸ στὴν ἀγάπη καὶ μισὸ στὴ μανία, καὶ τὰ τρουχαγτικά του βρυχίσματα δὲν ἔξερεις ἀν ἀκροράχουν ὑπὸ πόνου ἡ λύσσας. "Εδῶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀνάλυση, δὲν ὑπάρχει ἔνας στοχασμός, ἔνα αἰσθήμα καθαρὸ καὶ ξεχωριστό. Αὐτὸ τὸ νὰ κράζῃ τὰ παιδιά του ἔτανε πόνος, ἔτανε πατρικὴ ἀγάπη, ἔταν μανία, ἔταν ὄλασσος Οὐγολίνος γενωμένος ἔνστικτο καὶ ἐκφρασμένος σ' ἔνα βογγητό. Εἶναι τριγύρω αὐτοῦ τοῦ ἀποθεωμένου ἀνθρώπου ἔνα στεφάνι σκοτεινό, δύμο μὲ τὴ στερνὴ σιγὴ καὶ τές στερνές χρωμάτες μέσα στὴν καρμαρη τοῦ ἑτοιμοθάνατου. Τέτοια εἶναι ἡ φοβερὴ ἐντύπωση τῶν στερνῶν σκοτεινῶν στιγμῶν

καὶ σὲ μένα τὸν πόνο ἔνικησεν ἡ νήστεια. τέλος

Στίχος στὸ γράμμα του ὁλοκάστερος, ποῦ σπανίει περισσότερο ἀπὸ δέ, τὸ ἐδυνήθηκε νὰ κάμῃ διάνοιας, ἔκαμε τὴ πεῖνα. "Ο πόνος δὲν ἐδυνήθηκε νὰ τὸν σκοτώσῃ, τὸν ἐσκότωσε τὴ πεῖνα. Εἶναι όμως στίχος πυκνὸς ἀπὸ σκοτεινὰ καὶ γεμάτος ὑπονομαῖμα, γιὰ τὰ πολλὰ αἰσθήματα καὶ τὰς εἰκόνες ποῦ μᾶς ξυπνεῖ, γιὰ τὰ τόσα ἴσια ποῦ ἀπὸ μέσα του ἀναβρύζουν καὶ ποῦ εἶναι τόσο ποιητικά. "Ισως κράζει μὲ πόθῳ τὸ θυνκτό καὶ παραπονεῖται ποῦ διάνοιας δὲν εἶναι ἀρκετὸς νὰ τὸν θυνκτώσῃ καὶ πρέπει νὰ περιμένῃ τὸ θυνκτό τὸν ἀργητὸ τῆς πεῖνας· εἶναι ἔνα αἰσθήμα χρεπανίστας. "Ισως δὲν παύει νὰ κράζῃ τὰ παιδιά, παρὰ ὅταν τὴ πεῖνα δύναται επερηφανή ἀπὸ τὸν πόνο του παίρνει τὴ δύναμη, ἀφοῦ τοῦ ἐλειψει πρώτα τὴ βλέψη καὶ κατόπι τὴ φωνή. Εἶναι ἔνα αἰσθήμα πατρικῆς ἀγάπης. "Ισως, ἐνῷ ἡ φύση σπρώχει τὰ δόντια στὶς ἄθλες σαρκες, σ' αὐτὸ τὸ στερνὸ παραλαΐητὸ τῆς πεῖνας καὶ τῆς ἐκδίκησης αὐτές εἶναι στὴ φαντασία τουοί σάρκες τοῦ ἔθρου του, καὶ δὲν θυνκτίζονται ἐκεῖνο τὸ παραλαΐητὸ μέσα στὴν κόλαση, ἀθυνκτίζονται ἐκεῖνο τὸ θυνκτό τοῦ πατρικού πατούλιού της προσγειωμένου. Παραπάνου ἀπ' αὐτές τές ἀστριστες καὶ περιπλεγμένες ἐντύπωσες μέσουν ἔκεινα τὰ τέσσερα ἀθῶν ξαπλωμένα χάρμα, καὶ τὰ δόντια στὶς πουρήσασι σκυλιοῦ. "Ολί" αὐτά εἶναι πιθανά, ὅλα μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ συλλαβή, νὰ τὰ στοχασθῇ, νὰ τὰ φαντασθῇ· καθεὶς συμπερασμός ἔχει τὴν ἀφορμή του σὲ κάπια λέξη, σὲ κάπια δεύτερη λέξη. Η φαντασία αἰσθάνεται γεύπημα, ξετινάζεται, ἀναγκαζεται νὰ δουλέψῃ, καὶ δὲν προσγλωνεται σὲ καρμηλα πραγματικότητα, καὶ διαλογίζεται ἐκείνες τέσσερες ὀρεις τοῦ ἀνθρώπου οἵτινες προσγειωμένες στὴν περιφερειακή της ποιητική.

"Αθύρους ἔκαν" ἡ ἡλικία τους ἡ νέα τὸ μικρὸν Ούγο, ἡ νέα Θίβα, τὸν Μπριγάτα, καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ πρὶν τὸ θύμα μου δονομάζει.

"Αν δύμα τὸ κλήμα τοῦ Οὐγολίνου εἶναι μανία, ἡ συμπόνεση τοῦ Δάντη εἶναι ἀγανάχτηση καὶ κα-

τὸ χῶμα ποὺ θὰ εἶναι μυνημοῦμενο...»

Καὶ τινάζεται ἀναμαλλιάρχη στὸν ἔρμο γκρεμνό, σαλίει στὸν ἀσέρα λίγο καὶ χάνεται γιὰ παντα μέσα στὰ κλώσματα τῆς νεροσυρμῆς. Τὰ ψυχτοπούλια ἀκουσαν τὸ ραχαλητὸ τοῦ νεροῦ, ἀπλωσαν τὰ οτερά ξεφνισμένα καὶ πέταξαν ἀλλοῦ σὲ πιὸ ἡσυχες μεριές.

Στὸ μικρὸ καὶ παλιὸ μοναστῆρι ὁ καλόγερος καὶ τὴν ἀνεμόχολη ἀρτὴν ψυχτικά τίποτα δὲ νογάζει, γιατὶ μελετάει πάλε, στὰ ἄγια καὶ σοφὰ βιβλία βιθισμένος. "Τσερα σούνει τὸ καπνισμένο καντηλή του καὶ κοιμάται μ' ἀπειραχτη ψυχή.

Αάρσα—Θεριστῆς. 19